

رباعی‌های خیام
ROBĀIHĀ-YE XAYYĀM

alefbāye2om.org

*** 1 ***

برخیز بتا بیا ز بهر دل ما
حل کن به جمال خویشتن مشکل ما

Bar xiz bot-ā, biyā ze bahr-e del-e mā
Hal kon be jamāl-e xištan moškel-e mā

یک کوزه می بیار تا نوش کنیم
زان پیش که کوزه‌ها کنند از گل ما

Yek kuze-ye mey biyār tā nuš konim
Z-ān piš ke kuzehā konand az gel-e mā

*** 2 ***

چون عهده نمی‌شود کسی فردا را
حالی خوش کن تو این دل شیدا را

Con ohde nemišavad kas-i fardā rā
Hāli xoš kon to in del-e šeydā rā

می نوش بماهتاب ای ماه که ماه
بسیار بتابد و نیابد ما را

Mey nuš be māhtāb, ey māj, ke māj
Besyār betābad-o nayābad mā rā

*** 3 ***

قرآن که مهین کلام خوانند آن را
گه گاه نه بر دوام خوانند آن را

Qor'ān ke mehin kalām xānand ān rā
Gahgāh na bar davām xānand ān rā

بر گرد پیاله آیتی هست مقیم
کاندر همه جا مدام خوانند آن را

Bar gerd-e piyāle āyat-i hast moqim
K-andar hamejā modām xānand ān rā

*** 4 ***

گر می نخوری طعنه مزین مستان را
بنیاد مکن تو حيله و داستان را

Gar mey naxori ta'ne mazan mastān rā
Bonyād makon to hile-vo dastān rā

تو غره بدان مشو که می مینخوری
صد لقمه خوری که می غلام‌ست آن را

To qarre bed-ān mašow ke mey minaxori
Sad loqme xori ke mey qolām-ast ān rā

*** 5 ***

هر چند که رنگ و بوی زیباست مرا
چون لاله رخ و چو سرو بالاست مرا

Harcand ke rangobu-ye zibā-st ma-rā
Con lāle rox-o co sarv bālā-st ma-rā

معلوم نشد که در طربخانه خاک
نقاش ازل بهر چه آراست مرا

Ma'lum našod ke dar tarabxāne-ye xāk
Naqqāš-e azal bahr-e ce ārāst ma-rā

*** 6 ***

ماییم و می و مطرب و این کنج خراب
جان و دل و جام و جامه در رهن شراب

Mā-yim-o mey-o motreb-o in konj-e xarāb
Jān-o del-o jām-o jāme dar rahn-e šarāb

فارغ ز امید رحمت و بیم عذاب
آزاد ز خاک و باد و از آتش و آب

Fāreq ze omid-e rahmat-o bim-e azāb
Āzād ze xāk-o bād-o az ātaš-o āb

*** 7 ***

آن قصر که جمشید در او جام گرفت
آهو بچه کرد و شیر آرام گرفت

Ān qasr ke Jamšid dar u jām gereft
Āhu bace kard-o šir ārām gereft

بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر
دیدي که چگونه گور بهرام گرفت

Bahrām ke gur migerefti hame omr
Didi ke cegune gur Bahrām gereft

*** 8 ***

ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست
بی باده ارغوان نمی‌باید زیست

Abr āmad-o bāz bar sar-e sabze gerist
Bi bāde-ye arqavān nemibāyad zist

این سبزه که امروز تماشاگه ماست
تا سبزه خاک ما تماشاگه کیست

In sabze ke emruz tamāšāgah-e mā-st
Tā sabze-ye xāk-e mā tamāšāgah-e ki-st

*** 9 ***

اکنون که گل سعادتت پربار است
دست تو ز جام می چرا بیکار است

Aknun ke gol-e saādat-at porbār-ast
Dast-e to ze jām-e mey cerā bikār-ast?

می‌خور که زمانه دشمنی غدار است
دریافتن روز چنین دشوار است

Mey xor ke zamāne došman-i qaddār-ast
Dar yāftan-e ruz-e conin došvār-ast

*** 10 ***

امروز ترا دسترس فردا نیست
و اندیشه فردات بجز سودا نیست

Emruz to rā dastres-e fardā nist
V-andiše-ye fardā-t bejoz soddā nist

ضایع مکن این دم ار دلت شیدا نیست
کاین باقی عمر را بها پیدا نیست

Zāye' makon in dam ar del-at šeydā nist
K-in bāqi-ye omr rā bahā peydā nist

*** 11 ***

ای آمده از عالم روحانی تفت
حیران شده در پنج و چهار و شش و هفت

Ey āmade az ālam-e rowhāni-ye taft
Heyrān šode dar panj-o cāhār-o šeš-o haft

می نوش ندانی ز کجا آمده‌ای
خوش باش ندانی بکجا خواهی رفت

Mey nuš, nadāni ze kojā āmade-i
Xoš bāš, nadāni be kojā xāhi raft

*** 12 ***

ای چرخ فلک خرابی از کینه تست
بیدادگری شیوه دیرینه تست

Ey carx-e falak, xarābi az kine-ye to-st
Bidādgari šive-ye dirine-ye to-st

ای خاک اگر سینه تو بشکافند
بس گوهر قیمتی که در سینه تست

Ey xāk, agar sine-ye to beškāfand
Bas gowhar-e qeymati ke dar sine-ye to-st

*** 13 ***

ای دل چو زمانه می‌کند غمناکت
ناگه برود ز تن روان پاکت

Ey del, co zamāne mikonad qamnāk-at
Nāgah beravad ze tan ravān-e pāk-at

بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند
زان پیش که سبزه بردم از خاکت

Bar sabze nešin-o xoš bezi ruz-i cand
Z-ān piš ke sabze bar damad az xāk-at

*** 14 ***

این بحر وجود آمده بیرون ز نهفت
کس نیست که این گوهر تحقیق نسفت

In bahr-e vojud āmade birun ze nahoft
Kas nist ke in gowhar-e tahqiq nasoft

هر کس سخنی از سر سودا گفتند
ز آنروی که هست کس نمیداند گفت

Har kas soxan-i az sar-e soddā goftand
Z-ān ruy ke hast, kas nemidānad goft

*** 15 ***

این کوزه چو من عاشق زاری بوده است
در بند سر زلف نگاری بوده‌ست

In kuze co man āšeq-e zār-i buda-st
Dar band-e sar-e zolf-e negār-i buda-st

این دسته که بر گردن او می‌بینی
دستی‌ست که بر گردن یاری بوده‌ست

In daste ke bar gardan-e u mibini
Dast-i-st ke bar gardan-e yār-i buda-st

*** 16 ***

این کوزه که آبخواره مزدوری است
از دیده شاهست و دل دستوری است

In kuze ke ābxāre-ye mozdur-i-st
Az dide-ye šāh-ast-o del-e dastur-i-st

هر کاسه می که بر کف مخموری است
از عارض مستی و لب مستوری است

Har kāse-ye mey ke bar kaf-e maxmur-i-st
Az ārez-e mast-i-yo lab-e mastur-i-st

*** 17 ***

این کهنه رباط را که عالم نام است
و آرامگه ابلق صبح و شام است

In kohne robāt rā ke ālam nām-ast
V-ārāmgah-e ablaq-e sobh-o šām-ast

بزمیست که وامانده صد جمشید است
قصریست که تکیه‌گاه صد بهرام است

Bazm-i-st ke vāmānde-ye sad Jamšid-ast
Qasr-i-st ke tekyegāh-e sad Bahrām-ast

*** 18 ***

این یک دو سه روز نوبت عمر گذشت
چون آب بجویبار و چون باد بدشت

In yek-do-se ruz nowbat-e omr gozašt
Con āb be juybār-o con bād be dašt

هرگز غم دو روز مرا یاد نگشت
روزیکه نیامدهست و روزیکه گذشت

Hargez qam-e do ruz ma-rā yād nagašt
Ruz-i ke nayāmada-st-o ruz-i ke gozašt

*** 19 ***

بر چهره گل شبنم نوروز خوش است
در طرف چمن روی دل‌افروز خوش است

Bar cehre-ye gol šabnam-e Nowruz xoš-ast
Dar taraf-e caman ru-ye delafruz xoš-ast

از دی که گذشت هر چه گویی خوش نیست
خوش باش و ز دی مگو که امروز خوش است

Az di ke gozašt, harce guyi xoš nist
Xoš bāš-o ze di magu ke emruz xoš-ast

*** 20 ***

پیش از من و تو لیل و نهاری بوده است
گردنده فلک نیز بکاری بوده است

Piš az man-o to leylonāhār-i buda-st
Gardande falak niz be kār-i buda-st

هرجا که قدم نهی تو بر روی زمین
آن مردمک چشم نگاری بوده است

Harjā ke qadam nehi to bar ru-ye zamin
Ān mardomak-e cašm-e negār-i buda-st

*** 21 ***

تا چند زخم بروی دریاها خشت

Tā cand zanam be ru-ye daryāhā xešt

بیزار شدم ز بتپرستان کنشت

Bizār šodam ze botparastān-e kenešt

خیام که گفت دوزخی خواهد بود
که رفت بدوزخ و که آمد ز بهشت

Xayyām, ke goft duzax-i xāhad bud?
Ke raft be duzax-o ke āmad ze behešt?

*** 22 ***

ترکیب پیاله‌ای که درهم پیوست
بشکستن آن روا نمیدارد مست

Tarkib-e piyāle-i ke darham peyvast
Beškastan-e ān ravā nemidārad mast

چندین سر و پای نازنین از سر و دست
از مهر که پیوست و به کین که شکست

Candin sar-o pāy-e nāzanin az sar-o dast
Az mehr-e ke peyvast-o be kin-e ke šekast?

*** 23 ***

ترکیب طبایع چون بکام تو دمی است
رو شاد بزی اگرچه بر تو ستمی است

Tarkib-e tabāye' con be kām-e to dam-i-st
Row šād bezi, agarce bar to setam-i-st

با اهل خرد باش که اصل تن تو
گردی و نسیمی و غباری و دمی است

Bā ahl-e xerad bāš ke asl-e tan-e to
Gard-i-yo nasim-i-yo qobār-i-yo dam-i-st

*** 24 ***

چون ابر به نوروز رخ لاله بشست
برخیز و بجام باده کن عزم درست

Con abr be Nowruz rox-e lāle bešost
Bar xiz-o be jām-e bāde kon azm-e dorost

کاین سبزه که امروز تماشاگه ماست
فردا همه از خاک تو برخواید رست

K-in sabze ke emruz tamāšāgah-e mā-st
Fardā hame az xāk-e to bar xāhad rost

*** 25 ***

چون بلبل مست راه در بستان یافت
روی گل و جام باده را خندان یافت

Con bolbol-e mast rāh dar bostān yāft
Ru-ye gol-o jām-e bāde rā xandān yāft

آمد به زبان حال در گوشم گفت
دریاب که عمر رفته را نتوان یافت

Āmad be zabān-e hāl dar guš-am goft
Dar yāb ke omr-e rafte rā natvān yāft

*** 26 ***

چون چرخ بکام یک خردمند نگشت
خواهی تو فلک هفت شمر خواهی هشت

Con carx be kām-e yek xeradmand nagašt
Xāhi to falak haft šemor, xāhi hašt

چون باید مرد و آرزوها همه هشت
چه مور خورد بگور و چه گرگ بدشت

Con bāyad mord-o ārezuhā hame hašt
Ce mur xorad be gur-o ce gorg be dašt

*** 27 ***

چون لاله بنوروز قدح گیر بدست
با لاله رخی اگر ترا فرصت هست

Con lāle be Nowruz qadah gir be dast
Bā lālerox-i agar to rā forsāt hast

می نوش بخرمی که این چرخ کهن
ناگاه ترا چون خاک گرداند پست

Mey nuš be xorrāmi ke in carx-e kohan
Nāgāh to rā con xāk gardānad past

*** 28 ***

چون نیست حقیقت و یقین اندر دست
نتوان به امید شک همه عمر نشست

Con nist haqiqat-o yaqin andar dast
Nātvān be omīd-e šak hame omr nešast

هان تا ننهم جام می از کف دست
در بی خبری مرد چه هشیار و چه مست

Hān tā nanehim jām-e mey az kaf-e dast
Dar bixabari mord ce hošyār-o ce mast

*** 29 ***

چون نیست ز هر چه هست جز باد بدست
چون هست بهره‌چه هست نقصان و شکست

Con nist ze harce hast joz bād be dast
Con hast be harce hast, noqsān-o šekast

انگار که هرچه هست در عالم نیست
پندار که هرچه نیست در عالم هست

Engār ke harce hast, dar ālam nist
Pendār ke harce nist, dar ālam hast

*** 30 ***

خاکی که بزیر پای هر نادانی است
کف صنمی و چهره‌ی جانانی است

Xāk-i ke be zir-e pāy-e har nādān-i-st
Kaff-e sanami-yo cehre-ye jānān-i-st

هر خشت که بر کنگره ایوانی است
انگشت وزیر یا لب سلطانی است

Har xešt ke bar kongere-ye eyvān-i-st
Angošt-e vazir yā lab-e soltān-i-st

*** 31 ***

دارنده‌ی چو ترکیب طبایع آراست
از بهر چه او فکندش اندر کم و کاست

Dārānde co tarkib-e tabāye' ārāst
Az bahr-e ce u fekand-aš andar kamokāst?

گر نیک آمد شکستن از بهر چه بود
ورنیک نیامد این صور عیب کراست

Gar nik āmad, šekastan az bahr-e ce bud?
V-ar nik nayāmad in sovar, eyb ke rā-st?

*** 32 ***

در پرده اسرار کسی را ره نیست
زین تعبیه جان هیچکس آگه نیست

Dar parde-ye asrār kas-i rā rah nist
Z-in ta'biye jān-e hickas āgah nist

جز در دل خاک هیچ منزلگه نیست
می خور که چنین فسانه‌ها کوته نیست

Joz dar del-e xāk hic manzelgah nist
Mey xor ke conin fasānehā kutah nist

*** 33 ***

در خواب بدم مرا خردمندی گفت
کز خواب کسی را گل شادی نشکفت

Dar xāb bodam, ma-rā xeradmand-i goft
K-az xāb kas-i rā gol-e šādi naškoft

کاری چکنی که با اجل باشد جفت
می خور که بزیر خاک میباید خفت

Kār-i ce koni ke bā ajal bāšad joft?
Mey xor ke be zir-e xāk mibāyad xoft

*** 34 ***

دوری که در او آمدن و رفتن ماست
او را نه نهایت نه بدایت پیداست

Dowr-i ke dar u āmadan-o raftan-e mā-st
U rā na nahāyat na bedāyat peydā-st

کس می نزند دمی در این معنی راست
کاین آمدن از کجا و رفتن بکجاست

Kas minazanad dam-i dar in ma'ni rāst
K-in āmadan az kojā-vo raftan be kojā-st

*** 35 ***

در فصل بهار اگر بتی حور سرشت
یک ساغر می دهد مرا بر لب کشت

Dar fasl-e bahār agar bot-i hurserešt
Yek sāqar-e mey dehad ma-rā bar lab-e kešt

هرچند بنزد عامه این باشد زشت
سگ به زمن ار برم دگر نام بهشت

Harcand be nazd-e āme in bāšad zešt
Sag beh ze man ar baram degar nām-e behešt

*** 36 ***

دریاب که از روح جدا خواهی رفت
در پرده اسرار فنا خواهی رفت

Dar yāb ke az ruh jodā xāhi raft
Dar parde-ye asrār fanā xāhi raft

می نوش ندانی از کجا آمده‌ای

Mey nuš nadāni az kojā āmade-i

خوش باش ندانی به کجا خواهی رفت Xoš bāš nadāni be kojā xāhi raft

*** 37 ***

ساقی گل و سبزه بس طربناک شده‌ست
دریاب که هفته دگر خاک شده‌ست

Sāqi gol-o sabze bas tarabnāk šoda-st
Dar yāb ke hafte-ye degar xāk šoda-st

می نوش و گلی بچین که تا درنگری
گل خاک شده‌ست و سبزه خاشاک شده‌ست

Mey nuš-o gol-i becin ke tā dar negari
Gol xāk šoda-st-o sabze xāšāk šoda-st

*** 38 ***

عمریست مرا تیره و کاریست نه راست
محنت همه افزوده و راحت کم و کاست

Omr-i-st ma-rā tire-vo kār-i-st na rāst
Mehnat hame afzude-vo rāhat kamokāst

شکر ایزد را که آنچه اسباب بلاست
ما را ز کس دگر نمیاید خواست

Šokr izad rā ke ānce asbāb-e balā-st
Mā rā ze kas-e degar nemibāyad xāst

*** 39 ***

فصل گل و طرف جویبار و لب کشت
با یک دو سه اهل و لعبتی حور سرشت

Fasl-e gol-o taraf-e juybār-o lab-e kešt
Bā yek-do-se ahl-o lo'bat-i hurserešt

پیش آر قدح که باده نوشان صبح
آسوده ز مسجدند و فارغ ز کنشت

Piš ār qadah ke bādenušān-e sabuh
Āsude ze masjid-and-o fāreq ze kenešt

*** 40 ***

گر شاخ بقا ز بیخ بختت رست است
ور بر تن تو عمر لباسی چست است

Gar šāx-e baqā ze bix-e baxt-at rost-ast
V-ar bar tan-e to omr lebās-i cost-ast

در خیمه تن که سایبانیست ترا
هان تکیه مکن که چارمیخس سست است

Dar xeyme-ye tan ke sāyebāni-st to rā
Hān tekye makon ke cārmix-aš sost-ast

*** 41 ***

گویند کسان بهشت با حور خوش است
من میگویم که آب انگور خوش است

Guyand kasān, behešt bā hur xoš-ast
Man miyguyam ke āb-e angur xoš-ast

این نقد بگیر و دست از آن نسپه بدار
کاواز دهل شنیدن از دور خوش است

In naqd begir-o dast az ān nesye bedār
K-āvāz-e dohol šenidan az dur xoš-ast

*** 42 ***

گویند مرا که دوزخی باشد مست
قولیست خلاف دل در آن نتوان بست

Guyand ma-rā ke duzax-i bāšad mast
Qowl-i-st xalāf, del dar ān natvān bast

گر عاشق و میخواره بدوزخ باشند
فردا بینی بهشت همچون کف دست

Gar āšeq-o meyxāre be duzax bāšand
Fardā bini behešt hamcon kaf-e dast

*** 43 ***

من هیچ ندانم که مرا آنکه سرشت
از اهل بهشت کرد یا دوزخ زشت

Man hic nadānam ke ma-rā ānke serešt
Az ahl-e behešt kard yā duzax-e zešt

جامی و بتی و بریطی بر لب کشت
این هر سه مرا نقد و ترا نسیه بهشت

Jām-i-yo bot-i-yo barbat-i bar lab-e kešt
In harse ma-rā naqd-o to-rā nesye behešt

*** 44 ***

مهتاب بنور دامن شب بشکافت
می نوش دمی بهتر از این نتوان یافت

Mahtāb be nur dāman-e šab beškāft
Mey nuš, dam-i behtar az in natvān yāft

خوش باش و میندیش که مهتاب بسی
اندر سر خاک یک بیک خواهد تافت

Xoš bāš-o mayandiš ke mahtāb bas-i
Andar sar-e xāk yekbeyek xāhad tāft

*** 45 ***

می خوردن و شاد بودن آیین منست
فارغ بودن ز کفر و دین دین منست

Mey xordan-o šād budan āyin-e man-ast
Fāreq budan ze kofr-o din din-e man-ast

گفتم به عروس دهر کابین تو چیست
گفتا دل خرم تو کابین منست

Goftam be arus-e dahr kābin-e to ci-st
Goft-ā del-e xorram-e to kābin-e man-ast

*** 46 ***

می لعل مذابست و صراحی کان است
جسم است پیاله و شرابش جان است

Mey la'l-e mozāb-ast-o sorāhi kān-ast
Jesm-ast piyāle-vo šarāb-aš jān-ast

آن جام بلورین که ز می خندان است
اشکی است که خون دل درو پنهان است

Ān jām-e bolurin ke ze mey xandān-ast
Ašk-i-st ke xunedel der u penhān-ast

*** 47 ***

می نوش که عمر جاودانی اینست
خود حاصلت از دور جوانی اینست

Mey nuš ke omr-e jāvdāni in-ast
Xod hāsel-at az dowr-e javāni in-ast

هنگام گل و باده و یاران سرمست
خوش باش دمی که زندگانی اینست

Hengām-e gol-o bāde-vo yārān sarmast
Xoš bāš dam-i ke zendegāni in-ast

*** 48 ***

نیکی و بدی که در نهاد بشر است
شادی و غمی که در قضا و قدر است

Niki-yo badi ke dar nahād-e bašar-ast
Šādi-yo qam-i ke dar qazāvoqadr-ast

با چرخ مکن حواله کاندر ره عقل
چرخ از تو هزار بار بیچاره‌تر است

Bā carx makon havāle k-andar rah-e aql
Carx az to hezār bār bicāretar-ast

*** 49 ***

در هر دشتی که لاله‌زاری بوده‌ست
از سرخی خون شهریاری بوده‌ست

Dar har dašt-i ke lālezār-i buda-st
Az sorxi-ye xun-e šahriyār-i buda-st

هر شاخ بنفشه کز زمین میروید
خالی است که بر رخ نگاری بوده‌ست

Har šāx-e banafše k-az zamin miruyad
Xāl-i-st ke bar rox-e negār-i buda-st

*** 50 ***

هر ذره که در خاک زمینی بوده است
پیش از من و تو تاچ و نگینی بوده است

Har zarre ke dar xāk-e zamin-i buda-st
Piš az man-o to tāj-o negin-i buda-st

گرد از رخ نازنین به آزرم فشان
کانهم رخ خوب نازنینی بوده است

Gard az rox-e nāzanin be āzarm fešān
K-ān ham rox-e xub-e nāzanin-i buda-st

*** 51 ***

هر سبزه که برکنار جوئی رسته است
گوی ز لب فرشته خویی رسته است

Har sabze ke bar kenār-e ju-yi rosta-st
Guyi ze lab-e fereštexu-yi rosta-st

پا بر سر سبزه تا بخواری ننهی
کان سبزه ز خاک لاله رویی رسته است

Pā bar sar-e sabze tā be xāri nanehi
K-ān sabze ze xāk-e lāleru-yi rosta-st

*** 52 ***

یک جرعه می ز ملک کاووس به است
از تخت قباد و ملکت طوس به است

Yek jor'e-ye mey ze molk-e Kāvus beh-ast
Az taxt-e Qobād-o molkat-e Tus beh-ast

هر ناله که رندی به سحرگاه زند
از طاعت زاهدان سالوس به است

Har nāle ke rend-i be sahgāh zanad
Az tāat-e zāhedān-e sālus beh-ast

*** 53 ***

چون عمر بسر رسد چه بغداد و چه بلخ
پیمانہ که پر شود چه شیرین و چه تلخ

Con omr be sar resad, ce Baqdād-o ce Balx
Peymāne ke por šavad, ce širin-o ce talx

می نوش که بعد از من و تو ماه بسی
از سلخ به غره آید از غره به سلخ

Mey nuš ke ba'd az man-o to māh bas-i
Az salx be qarre āyad az qarre be salx

*** 54 ***

آنانکه محیط فضل و آداب شدند
در جمع کمال شمع اصحاب شدند

Ānān ke mohit-e fazl-o ādāb šodand
Dar jam'-e kamāl šam'-e ashāb šodand

ره زین شب تاریک نبردند برون
گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند

Rah z-in šab-e tārik nabordand borun
Goftand fasānei-yo dar xāb šodand

*** 55 ***

آن را که به صحرای علل تاخته‌اند
بی او همه کارها بپرداخته‌اند

Ān rā ke be sahrā-ye elal tāxte-and
Bi u hame kārḥā bepardāxte-and

امروز بهانه‌ای در انداخته‌اند
فردا همه آن بود که در ساخته‌اند

Emruz bahāne-i dar andāxte-and
Fardā hame ān bovad ke dar sāxte-and

*** 56 ***

آنها که کهن شدند و اینها که نوند
هر کس بمراد خویش یک تک بدوند

Ānhā ke kohan šodand-o inhā ke nov-and
Har kas be morād-e xiš yektak bedavand

این کهنه جهان بکس نماند باقی
رفتند و رویم دیگر آیند و روند

In kohne jahān be kas namānad bāqi
Raftand-o ravim, digar āyand-o ravand

*** 57 ***

- آنکس که زمین و چرخ و افلاک نهاد
بس داغ که او بر دل غمناک نهاد
- Ānkas ke zamin-o carx-o aflāk nehād
Bas dāq ke u bar del-e qamnāk nehād
- بسیار لب چو لعل و زلفین چو مشک
در طبل زمین و حقه خاک نهاد
- Besyār lab-e co la'l-o zolfin-e co mošk
Dar tabl-e zamin-o hoqqe-ye xāk nehād
- *** 58 ***
- آزند یکی و دیگری بربایند
بر هیچ کسی راز همی نگشایند
- Ārand yek-i-yo digar-i berbāyand
Bar hic kas-i rāz haminagšāyand
- ما را ز قضا جز این قدر ننمایند
پیمانہ عمر ما است می‌پیمایند
- Mā rā ze qazā joz inqadar nanmāyand
Peymāne-ye omr-e mā-st, mipeymāyand
- *** 59 ***
- اجرام که ساکنان این ایوانند
اسباب تردد خردمندانند
- Ajrām ke sākenān-e in eyvān-and
Asbāb-e taraddod-e xeradmandān-and
- هان تاسر رشته خرد گم نکنی
کانان که مدبرند سرگردانند
- Hān tā sar-e rešte-ye xerad gom nakoni
K-ānān ke modabber-and, sargardān-and
- *** 60 ***
- از آمدنم نبود گردون را سود
وز رفتن من جلال و جاهش نفزود
- Az āmadan-am nabud gardun rā sud
V-az raftan-e man jalāl-o jāh-aš nafozud
- وز هیچ کسی نیز دو گوشم نشنود
کاین آمدن و رفتنم از بهر چه بود
- V-az hic kas-i niz do guš-am našonud
K-in āmadan-o raftan-am az bahr-e ce bud
- *** 61 ***
- از رنج کشیدن آدمی حر گردد
قطره چو کشد حبس صدف در گردد
- Az ranj kešidan ādami hor gardad
Qatre co kešad habs-e sadaf, dor gardad
- گر مال نماند سر بماناد بجای
پیمانہ چو شد تهی دگر پر گردد
- Gar māl namānd, sar bemānād be jāy
Peymāne co šod tohi, degar por gardad
- *** 62 ***
- افسوس که سرمایه ز کف بیرون شد
- Afsus ke sarmāye ze kaf birun šod

در پای اجل بسی جگرها خون شد	Dar pāy-e ajal bas-i jegarhā xun šod
کس نامد از آن جهان که پرسم از وی کاحوال مسافران عالم چون شد	Kas nāmad az ān jahān ke parsom az vey K-ahvāl-e mosāferān-e ālam cun šod
*** 63 ***	
افسوس که نامه جوانی طی شد و آن تازه بهار زندگانی دی شد	Afsus ke nāme-ye javāni tey šod V-ān tāzebahār-e zendegāni dey šod
آن مرغ طرب که نام او بود شباب افسوس ندانم که کی آمد کی شد	Ān morq-e tarab ke nām-e u bud šabāb Afsus nadānam ke key āmad, key šod
*** 64 ***	
ای بس که نباشیم و جهان خواهد بود نی نام زما و نی نشان خواهد بود	Ey bas ke nabāšim-o jahān xāhad bud Ney nām ze mā-vo ney nešān xāhad bud
زین پیش نبودیم و نبد هیچ خلل زین پس چو نباشیم همان خواهد بود	Z-in piš nabudim-o nabod hic xelal Z-in pas co nabāšim, hamān xāhad bud
*** 65 ***	
این عقل که در ره سعادت پوید روزی صد بار خود ترا می گوید	In aql ke dar rah-e saādat puyad Ruz-i sad bār xod-e to rā miguyad
دریاب تو این یکدم وقتت که نی آن تره که بدرونند و دیگر روید	Dar yāb to in yek dam-e vaqt-at ke ne-i Ān tare ke bedravand-o digar ruyad
*** 66 ***	
این قافله عمر عجب میگذرد دریاب دمی که با طرب میگذرد	In qāfele-ye omr ajab migozarad Dar yāb dam-i ke bā tarab migozarad
ساقی غم فردای حریفان چه خوری پیش آر پیاله را که شب میگذرد	Sāqi, qam-e fardā-ye harifān ce xori? Piš ār piyāle rā ke šab migozarad
*** 67 ***	
بر پشت من از زمانه تو میاید وز من همه کار نانکو میاید	Bar pošt-e man az zamāne tu miāyad V-az man hame kār-e nāneku miāyad

جان عزم رحیل کرد و گفتم بمر و
گفتا چکنم خانه فرو میاید

Jān azm-e rahil kard-o goftam bemarow
Goft-ā ce koam? Xāne foru miāyad

*** 68 ***

بر چرخ فلک هیچ کسی چیر نشد
وز خوردن آدمی زمین سیر نشد

Bar carx-e falak hic kas-i cir našod
V-az xordan-e ādami zamin sir našod

مغرور بدانی که نخوردهست ترا
تعجیل مکن هم بخورد دیر نشد

Maqrur bed-ān-i ke naxorda-st to rā?
Ta'jil makon, ham bexorad, dir našod

*** 69 ***

بر چشم تو عالم ارچه می‌آریند
مگرای بدان که عاقلان نگریند

Bar cašm-e to ālam arce miārāyand
Magrāy, bedān ke āqelān nagrāyand

بسیار چو تو روند و بسیار آیند
بربای نصیب خویش کت برپایند

Besyār co to ravand-o besyār āyand
Berbāy nasib-e xiš k-at berbāyand

*** 70 ***

بر من قلم قضا چو بی من رانند
پس نیک و بدش ز من چرا میدانند

Bar man qalam-e qazā co bi man rānand
Pas nikobad-aš ze man cerā midānand?

دی بی من و امروز چو دی بی من و تو
فردا به چه حجتی به داور خوانند

Di bi man-o emruz co di bi man-o to
Fardā be ce hojjat-am be dāvar xānand?

*** 71 ***

تا چند اسیر رنگ و بو خواهی شد
چند از پی هر زشت و نکو خواهی شد

Tā cand asir-e rangobu xāhi šod?
Cand az pey-e har zešt-o neku xāhi šod?

گر چشمه زمزمی و گر آب حیات
آخر به دل خاک فرو خواهی شد

Gar cešme-ye zamzam-i-yo gar āb-e hayāt
Āxar be del-e xāk foru xāhi šod

*** 72 ***

تا راه قلندری نیویی نشود
رخساره بخون دل نشویی نشود

Tā rāh-e qalandari napuyi, našavad
Roxsāre be xunedel našuyi, našavad

سودا چه پزی تا که چو دلسوختگان
 آزاد به ترک خود نگویی نشود

Sowdā ce pazi tā ke co delsoxtegān
 Āzād be tark-e xod naguyi, našavad

*** 73 ***

تا زهره و مه در آسمان گشت پدید
 بهتر ز می ناب کسی هیچ ندید

Tā zohre-vo mah dar āsmān gašt padid
 Behtar ze mey-e nāb kas-i hic nadid

من در عجبم ز میفروشان کایشان
 به زانکه فروشند چه خواهند خرید

Man dar ajab-am ze meyforušan k-išān
 Beh z-ān ke forušand ce xāhand xarid

*** 74 ***

چون روزی و عمر بیش و کم نتوان کرد
 دل را به کم و بیش دژم نتوان کرد

Con ruzi-yo omr biš-o kam natvān kard
 Del rā be kam-o biš dožam natvān kard

کار من و تو چنانکه رای من و تست
 از موم بدست خویش هم نتوان کرد

Kār-e man-o to conānke ra'y-e man-o to-st
 Az mum be dast-e xiš ham natvān kard

*** 75 ***

حیی که بقدرت سر و رو می‌سازد
 همواره هم او کار عدو می‌سازد

Hayy-i ke be qodrat saroru misāzad
 Hamvāre hamu kār-e adu misāzad

گویند قرابه گر مسلمان نبود
 او را تو چه گویی که کدو می‌سازد

Guyand qorābegar mosalmān nabovad
 U rā to ce guyi ke kadu misāzad?

*** 76 ***

در دهر چو آواز گل تازه دهند
 فرمای بتا که می به اندازه دهند

Dar dahr co āvāz-e gol-e tāze dehand
 Farmāy bot-ā, ke mey be andāze dehand

از حور و قصور و ز بهشت و دوزخ
 فارغ بنشین که آن هر آوازه دهند

Az hur-o qosur-o ze behešt-o duzax
 Fāreq benešin ke ān har āvāze dehand

*** 77 ***

در دهر هر آن که نیم نانی دارد
 از بهر نشست آشیانی دارد

Dar dahr harānke nimnān-i dārad
 Az bahr-e nešast āšiyān-i dārad

نه خادم کس بود نه مخدوم کسی

Na xādem-e kas bovad na maxdum-e kas-i

گو شاد بزی که خوش جهانی دارد Gu šād bezi ke xoš jahān-i dārad

*** 78 ***

دهقان قضا بسی چو ما کشت و درود Dehqān-e qazā bas-i co mā kešt-o derud
غم خوردن بیهوده نمیدارد سود Qam xordan-e bihude nemidārad sud

پر کن قدح می به کفم درنه زود Por kon qadah-e mey, be kaf-am dar neh zud
تا باز خورم که بودنیها همه بود Tā bāz xoram ke budanihā hame bud

*** 79 ***

روزیست خوش و هوا نه گرم است و نه سرد Ruz-i-st xoš-o havā na garm-ast-o na sard
ابر از رخ گلزار همی شوید گرد Abr az rox-e golzār hamišuyad gard

بلبل به زبان پهلوی با گل زرد Bolbol be zabān-e Pahlavi bā gol-e zard
فریاد همی کند که می باید خورد Faryād hamikonad ke mey bāyad xord

*** 80 ***

زان پیش که بر سرت شبیخون آرند Z-ān piš ke bar sar-at šabixun ārand
فرمای که تا باده گلگون آرند Farmāy ke tā bāde-ye golgun ārand

تو زر نی ای غافل نادان که ترا To zar ne-i, ey qāfel-e nādān, ke to rā
در خاک نهند و باز بیرون آرند Dar xāk nehnd-o bāz birun ārand

*** 81 ***

عمرت تا کی به خودپرستی گذرد Omr-at tā key be xodparasti gozarad?
یا در پی نیستی و هستی گذرد Yā dar pey-e nisti-yo hasti gozarad

می نوش که عمریکه اجل در پی اوست Mey nuš ke omr-i ke ajal dar pey-e u-st
آن به که به خواب یا به مستی گذرد Ān beh ke be xāb yā be masti gozarad

*** 82 ***

کس مشکل اسرار اجل را نگشاد Kas moškel-e asrār-e ajal rā nagošād
کس یک قدم از دایره بیرون ننهاد Kas yek qadam az dāyere birun nanehād

من می‌نگرم ز مبتدی تا استاد Man minegaram ze mobtadi tā ostād
عجز است به دست هر که از مادر زاد Ajz-ast be dast-e harke az mādar zād

*** 83 ***

کم کن طمع از جهان و میزی خرسند
از نیک و بد زمانه بگسل پیوند

Kam kon tama' az jahān-o mizi xorsand
Az nikobad-e zamāne bogsal peyvand

می در کف و زلف دلبری گیر که زود
هم بگذرد و نماند این روزی چند

Mey dar kaf-o zolf-e delbar-i gir ke zud
Ham bogzarad-o namānad in ruz-i cand

*** 84 ***

گرچه غم و رنج من درازی دارد
عیش و طرب تو سرفرازی دارد

Garce qam-o ranj-e man derāzi dārad
Eyš-o tarab-e to sarfarāzi dārad

بر هر دو مکن تکیه که دوران فلک
در پرده هزار گونه بازی دارد

Bar hardo makon tekye ke dowrān-e falak
Dar parde hezār gunē bāzi dārad

*** 85 ***

گردون ز زمین هیچ گلی برنارد
کش نشکنند و هم به زمین نسیپارد

Gardun ze zamin hic gol-i bar nārad
K-aš naškanad-o ham be zamin naspārad

گر ابر چو آب خاک را بردارد
تا حشر همه خون عزیزان بارد

Gar abr co āb xāk rā bar dārad
Tā hašr hame xun-e azizān bārad

*** 86 ***

گر یک نفست ز زندگانی گذرد
مگذار که جز به شادمانی گذرد

Gar yek nafas-at ze zendegāni gozarad
Magzār ke joz be šādemāni gozarad

هشدار که سرمایه سودای جهان
عمرست چنان کش گذرانی گذرد

Hošdār ke sarmāye-ye sowedā-ye jahān
Omr-ast conān k-aš gozarāni, gozarad

*** 87 ***

گویند بهشت و حور عین خواهد بود
آنجا می و شیر و انگبین خواهد بود

Guyand behešt-o hur in xāhad bud
Ānjā mey-o šir-o angabin xāhad bud

گر ما می و معشوق گزیدیم چه باک
چون عاقبت کار چنین خواهد بود

Gar mā mey-o ma'šūq gozidim, ce bāk?
Con āqebāt-e kār conin xāhad bud

*** 88 ***

گویند بهشت و حور و کوثر باشد
جوی می و شیر و شهد و شکر باشد

Guyand behešt-o hur-o Kowsar bāšad
Juy-e mey-o šir-o šahd-o šekkar bāšad

پر کن قدح باده و بر دستم نه
نقدی ز هزار نسیه خوشتر باشد

Por kon qadah-e bāde-vo bar dast-am neh
Naqd-i ze hezār nesye xoštar bāšad

*** 89 ***

گویند هر آن کسان که با پرهیزند
زانسان که بمیرند چنان برخیزند

Guyand harānkasān ke bāparhiz-and
Z-ānsān ke bemirand, conān bar xizand

ما با می و معشوقه از آنیم مدام
باشد که به حشرمان چنان انگیزند

Mā bā mey-o ma'šuqe az ān-im modām
Bāšad ke be hašr-emān conān angizand

*** 90 ***

می خور که ز دل کثرت و قلت ببرد
و اندیشه هفتاد و دو ملت ببرد

Mey xor ke ze del kesrat-o qellat bebarad
V-andiše-ye haftād-o do mellat bebarad

پرهیز مکن ز کیمیایی که از او
یک جرعه خوری هزار علت ببرد

Parhiz makon ze kimiyā-yi k-az u
Yek jor'e xori, hezār ellat bebarad

*** 91 ***

هر راز که اندر دل دانا باشد
باید که نهفته‌تر ز عنقا باشد

Har rāz ke andar del-e dānā bāšad
Bāyad ke nahoftetar ze Anqā bāšad

کاندر صدف از نهفتگی گردد در
آن قطره که راز دل دریا باشد

K-andar sadaf az nahoftegi gardad dor
Ān qatre ke rāz-e del-e daryā bāšad

*** 92 ***

هر صبح که روی لاله شب‌نم گیرد
بالای بنفشه در چمن خم گیرد

Har sobh ke ru-ye lāle šabnam girad
Bālā-ye banafše dar caman xam girad

انصاف مرا ز غنچه خوش می‌آید
کو دامن خویشتن فراهم گیرد

Ensāf, ma-rā ze qonce xoš miāyad
K-u dāman-e xištan farāham girad

*** 93 ***

هرگز دل من ز علم محروم نشد
کم ماند ز اسرار که معلوم نشد

Hargez del-e man ze elm mahrum našod
Kam mând ze asrâr ke ma'lum našod

هفتاد و دو سال فکر کردم شب و روز
معلومم شد که هیچ معلوم نشد

Haftâd-o do sâl fekr kardam šaboruz
Ma'lum-am šod ke hic ma'lum našod

*** 94 ***

هم دانه امید به خرمن ماند
هم باغ و سرای بی تو و من ماند

Ham dâne-ye ommid be xarman mânad
Ham bâq-o sarây bi to-vo man mânad

سیم و زر خویش از درمی تا بجوی
با دوست بخور گر نه بدشمن ماند

Sim-o zar-e xiš az deram-i tâ be jov-i
Bâ dust bexor gar na be došman mânad

*** 95 ***

یاران موافق همه از دست شدند
در پای اجل یکان یکان پست شدند

Yârân-e movâfeq hame az dast šodand
Dar pây-e ajal yekân-yekân past šodand

خوردیم ز یک شراب در مجلس عمر
دوری دو سه پیشتر ز ما مست شدند

Xordim ze yek šarâb dar majles-e omr
Dowr-i do-se pištar ze mâ mast šodand

*** 96 ***

یک جام شراب صد دل و دین ارزد
یک جرعه می مملکت چین ارزد

Yek jâm-e šarâb sad del-o din arzad
Yek jor'e-ye mey mamlekat-e Cin arzad

جز باده لعل نیست در روی زمین
تلخی که هزار جان شیرین ارزد

Joz bāde-ye la'l nist dar ru-ye zamin
Talx-i ke hezâr jân-e širin arzad

*** 97 ***

یک قطره آب بود با دریا شد
یک ذره خاک با زمین یکتا شد

Yek qatre-ye âb bud, bâ daryâ šod
Yek zarre-ye xāk bā zamin yektâ šod

آمد شدن تو اندرین عالم چیست
آمد مگسی پدید و ناپیدا شد

Āmad-šodan-e to andar in âlam ci-st?
Āmad magas-i padid-o nāpeydâ šod

*** 98 ***

یک نان به دو روز اگر بود حاصل مرد
از کوزه شکسته‌ای دمی آبی سرد

Yek nān be do ruz agar bovad hāsel-e mard
Az kuzešekaste-i dam-i āb-i sard

مامور کم از خودی چرا باید بود
یا خدمت چون خودی چرا باید کرد

Ma'mur-e kam az xod-i cerā bāyad bud?
Yā xedmat-e con xod-i cerā bāyad kard?

*** 99 ***

آن لعل در آبگینه ساده بیار
و آن محرم و مونس هر آزاده بیار

Ān la'l dar ābgine-ye sāde biyār
V-ān mahram-o munes-e har āzāde biyār

چون میدانی که مدت عالم خاک
باد است که زود بگذرد باده بیار

Con midāni ke moddat-e ālam-e xāk
Bād-ast ke zud bogzarad, bāde biyār

*** 100 ***

از بودنی ایدوست چه داری تیمار
وزفکرت بیهوده دل و جان افکار

Az budani, ey dust, ce dāri timār?
V-az fekrat-e bihude del-o jān afkār

خرم بزی و جهان بشادی گذران
تدبیر نه با تو کرده‌اند اول کار

Xorram bezi-yo jahān be šādi gozarān
Tadbir na bā to karde-and avval-e kār

*** 101 ***

افلاک که جز غم نفرایند دگر
ننهند بجا تا نربایند دگر

Aflāk ke joz qam nafazāyand degar
Nanhand be jā tā narobāyand degar

نآآمدگان اگر بدانند که ما
از دهر چه میکشیم نایند دگر

Nāāmadegān agar bedānand ke mā
Az dahr ce mikešim, nāyand degar

*** 102 ***

ایدل غم این جهان فرسوده مخور
بیهوده نی غمان بیهوده مخور

Ey del, qam-e in jahān-e farsude maxor
Bihude ne-i qamān-e bihude maxor

چون بوده گذشت و نیست نابوده پدید
خوش باش غم بوده و نابوده مخور

Con bude gozašt-o nist nābude padid
Xoš bāš, qam-e bude-vo nābude maxor

*** 103 ***

ایدل همه اسباب جهان خواسته گیر

Ey del, hame asbāb-e jahān xāste gir

باغ طربت به سبزه آراسته گیر Bāq-e tarab-at be sabze ārāste gir

و آنگاه بر آن سبزه شبی چون شب‌نم
بنشسته و بامداد برخاسته گیر V-āngāh bar ān sabze šab-i con šabnam
Benšaste-vo bāmdād barxāste gir

*** 104 ***

این اهل قبور خاک گشتند و غبار
هر ذره ز هر ذره گرفتند کنار In ahl-e qobur xāk gaštand-o qobār
Har zarre ze har zarre gereftand kenār

آه این چه شراب است که تا روز شمار
بیخود شده و بی‌خبرند از همه کار Āh in ce šarāb-ast ke tā ruz-e šomār
Bixod šode-vo bixabar-and az hame kār

*** 105 ***

خشت سر خم ز ملکت جم خوشتر
بوی قدح از غذای مریم خوشتر Xešt-e sar-e xom ze molkat-e Jam xoštar
Bu-ye qadah az qazā-ye Maryam xoštar

آه سحری ز سینه خماری
از ناله بوسعید و ادهم خوشتر Āh-e sahari ze sine-ye xammār-i
Az nāle-ye Busaid-o Adham xoštar

*** 106 ***

در دایره سپهر ناپیدا غور
جامی‌ست که جمله را چشانند بدور Dar dāyere-ye sepehr nāpeydā qowr
Jām-i-st ke jomle rā cešānand be dowr

نوبت چو به دور تو رسد آه مکن
می نوش به خوشدلی که دور است نه جور Nowbat co be dowr-e to resad, āh makon
Mey nuš be xošdeli ke dowr-ast na jowr

*** 107 ***

دی کوزه‌گری بدیدم اندر بازار
بر پاره گلی لگد همی زد بسیار Di kuzegar-i bedidam andar bāzār
Bar pāregel-i lagad hamizad besyār

و آن گل بزبان حال با او می‌گفت
من همچو تو بوده‌ام مرا نیکودار V- ān gel be zabān-e hāl bā u migoft
Man hamco to bude-am, ma-rā niku dār

*** 108 ***

ز آن می که حیات جاودانیست بخور
سرمایه لذت جوانی است بخور Z-ān mey ke hayāt-e jāvdāni-st, bexor
Sarmāye-ye lezzat-e javāni-st, bexor

سوزنده چو آتش است لیکن غم را Suzande co ātaš-ast liken qam rā
سازنده چو آب زندگانی است بخور Sāzande co āb-e zendegāni-st, bexor

*** 109 ***

گر باده خوری تو با خردمندان خور Gar bāde xori, to bā xeradmandān xor
یا با صنمی لاله رخی خندان خور Yā bā sanam-i, lālerox-i xandān xor

بسیار مخور و رد مکن، فاش مساز Besyār maxor-o rad makon, fāš masāz
اندک خور و گه گاه خور و پنهان خور Andak xor-o gahgāh xor-o penhān xor

*** 110 ***

وقت سحر است خیز ای طرفه پسر Vaqt-e sahar-ast, xiz ey torfe pesar
پر باده لعل کن بلورین ساغر Por bāde-ye la'l kon bolurin sāqar

کاین یکدم عاریت در این گنج فنا K-in yek dam-e āriyat dar in ganj-e fanā
بسیار بجوئی و نیابی دیگر Besyār bejuyi-o nayābi digar

*** 111 ***

از جمله رفتگان این راه دراز Az jomle-ye raftegān-e in rāh-e derāz
باز آمده کیست تا بما گوید باز Bāz āmade ki-st tā be mā guyad bāz?

پس بر سر این دو راهی آژ و نیاز Pas bar sar-e in dorāhe-ye āz-o niyāz
تا هیچ نمایی که نمی آیی باز Tā hic namāni ke nemiāyi bāz

*** 112 ***

ای پیر خردمند پگه‌تر برخیز Ey pir-e xeradmand, pegahtar bar xiz
و آن کودک خاکبیز را بنگر تیز V-ān kudak-e xākbiz rā bengar tiz

پندش ده گو که نرم نرمک می‌بیز Pand-aš deh, gu ke narm-narmak mibiz
مغز سر کیقباد و چشم پرویز Maqz-e sar-e Keyqobād-o cašm-e Parviz

*** 113 ***

وقت سحر است خیز ای مایه ناز Vaqt-e sahar-ast, xiz ey māye-ye nāz
نرمک نرمک باده خور و چنگ نواز Narmak-narmak bāde xor-o cang navāz

کانها که بجایند نپایند بسی
و آنها که شدند کس نمیاید باز

K-ānhā ke bejā-yand, napāyand bas-i
V-ānhā ke šodand, kas namiāyad bāz

*** 114 ***

مرغی دیدم نشسته بر باره طوس
در پیش نهاده کله کیکاووس

Morq-i didam nešaste bar bāre-ye Tus
Dar piš nehāde kalle-ye Keykāvus

با کله همی گفت که افسوس افسوس
کو بانگ جرسها و کجا ناله کوس

Bā kalle hamigoft ke afsus, afsus
Ku bāng-e jarashā-vo kojā nāle-ye kus?

*** 115 ***

جامی است که عقل آفرین میزندش
صد بوسه ز مهر بر جبین میزندش

Jām-i-st ke aql āfarin mizanad-aš
Sad buse ze mehr bar jabin mizanad-aš

این کوزهگر دهر چنین جام لطیف
می‌سازد و باز بر زمین میزندش

In kuzegar-e dahr conin jām-e latif
Misāzad-o bāz bar zamin mizanad-aš

*** 116 ***

خیام اگر ز باده مستی خوش باش
با ماهرخی اگر نشستی خوش باش

Xayyām, agar ze bāde masti, xoš bāš
Bā māhrox-i agar nešasti, xoš bāš

چون عاقبت کار جهان نیستی است
انگار که نیستی چو هستی خوش باش

Con āqebāt-e kār-e jahān nisti-ast
Engār ke nisti, co hasti, xoš bāš

*** 117 ***

در کارگه کوزهگری رفتم دوش
دیدم دو هزار کوزه گویا و خموش

Dar kārgah-e kuzegar-i raftam duš
Didam do hezār kuze guyā-vo xamuš

ناگاه یکی کوزه برآورد خروش
کو کوزهگر و کوزه‌خر و کوزه فروش

Nāgāh yek-i kuze bar āvard xoruš
Ku kuzegar-o kuzexar-o kuzeforuš?

*** 118 ***

ایام زمانه از کسی دارد ننگ
کو در غم ایام نشیند دلتنگ

Ayyām-e zamāne az kas-i dārad nang
K-u dar qam-e ayyām nešinad deltang

می خور تو در آبگینه با ناله چنگ

Mey xor to dar ābgine bā nāle-ye cang

زان پیش که آبگینه آید بر سنگ Z-ān piš ke ābgine āyad bar sang

*** 119 ***

از جرم گل سیاه تا اوج زحل Az jerm-e gel-e siyāh tā owj-e Zohal
کردم همه مشکلات کلی را حل Kardam hame moškelāt-e kolli rā hal

بگشادم بندهای مشکل به حیل Bogšādam bandhā-ye moškel be hiyal
هر بند گشاده شد بجز بند اجل Har band gošāde šod bejuz band-e ajal

*** 120 ***

با سرو قدی تازه‌تر از خرمن گل Bā sarvqad-i tāzetar az xarman-e gol
از دست منه جام می و دامن گل Az dast maneh jā-m-e mey-o dāman-e gol

زان پیش که ناگه شود از باد اجل Z-ān piš ke nāgah šavad az bād-e ajal
پیراهن عمر ما چو پیراهن گل Pirāhan-e omr-e mā co pirāhan-e gol

*** 121 ***

ای دوست بیا تا غم فردا نخوریم Ey dust, biyā tā qam-e fardā naxorim
وین یکدم عمر را غنیمت شمیریم V-in yek dam-e omr rā qanimat šemorim

فردا که ازین دیر فنا درگذریم Fardā ke az in deyr-e fanā dar gozarim
با هفت هزار سالگان سر بسریم Bā hafthezārsālegān sarbesar-im

*** 122 ***

این چرخ فلک که ما در او حیرانیم In carx-e falak ke mā dar u heyrān-im
فانوس خیال از او مثالی دانیم Fānus-e xiyāl az u mesāl-i dānim

خورشید چراغ دان و عالم فانوس Xoršid cerāq dān-o ālam fānus
ما چون صوریم کاندرا او حیرانیم Mā con sovar-im k-andar u heyrān-im

*** 123 ***

برخیز ز خواب تا شرابی بخوریم Bar xiz ze xāb tā šarāb-i bexorim
زان پیش که از زمانه تاب‌ی بخوریم Z-ān piš ke az zamāne tāb-i bexorim

کاین چرخ ستیزه روی ناگه روزی K-in carx-e setizeruy nāgah ruz-i
چندان ندهد زمان که آبی بخوریم Candān nadehad zamān ke āb-i bexorim

*** 124 ***

برخیزم و عزم باده ناب کنم رنگ رخ خود به رنگ عناب کنم	Bar xizam-o azm-e bāde-ye nāb konam Rang-e rox-e xod be rang-e annāb konam
این عقل فضول پیشه را مستی می بر روی زخم چنانکه در خواب کنم	In aql-e fozulpiše rā mošt-i mey Bar ruy zanam conānke dar xāb konam

*** 125 ***

بر مفرش خاک خفتگان می بینم در زیر زمین نهفتگان می بینم	Bar mafraš-e xāk xoftegān mibinam Dar zir-e zamin nahoftegān mibinam
چندانکه به صحرای عدم مینگرم نآمدگان و رفتگان می بینم	Candānke be sahrā-ye adam minegaram Nāāmadegān-o raftegān mibinam

*** 126 ***

تا چند اسیر عقل هر روزه شویم در دهر چه صد ساله چه یکروزه شویم	Tā cand asir-e aql-e harruze šavim? Dar dahr ce sadsāle ce yekruze šavim
در ده تو بکاسه می از آن پیش که ما در کارگه کوزه‌گران کوزه شویم	Dar deh to be kāse mey az ān piš ke mā Dar kārgah-e kuzegarān kuze šavim

*** 127 ***

چون نیست مقام ما در این دهر مقیم پس بی می و معشوق خطایبست عظیم	Con nist moqām-e mā dar in dahr moqim Pas bi mey-o ma'šūq xatāy-i-st azim
تا کی ز قدیم و محدث امیدم و بیم چون من رفتم جهان چه محدث چه قدیم	Tā key ze qadim-o mohdas ommid-am-o bim? Con man raftam, jahān ce mohdas ce qadim

*** 128 ***

خورشید به گل نهفت می‌توانم و اسرار زمانه گفت می‌توانم	Xoršid be gel nahoft minatvānam V-asrār-e zamāne goft mintvānam
از بحر تفکرم برآورد خرد دری که ز بیم سفت می‌توانم	Az bahr-e tafakkor-am bar āvard xerad Dorr-i ke ze bim soft mintavānam

*** 129 ***

دشمن به غلط گفت من فلسفیم ایزد داند که آنچه او گفت نیم	Došman be qalat goft, man falsafi-yam Izad dānad ke ānce u goft, ni-yam
لیکن چو در این غم آشیان آمده‌ام آخر کم از آنکه من بدانم که کیم	Liken co dar in qam āšiyān āmade-am Āxar kam az ānke man badānam ke ki-yam

*** 130 ***

ماییم که اصل شادی و کان غمیم سرمایه‌ی دادیم و نهاد ستمیم	Mā-yim ke asl-e šādi-yo kām-e qam-im Sarmāye-ye dād-im-o nahād-e setam-im
پستیم و بلندیم و کمالیم و کمیم آئینه‌ی زنگ خورده و جام جمیم	Past-im-o boland-im-o kamāl-im-o kam-im Āyine-ye zangxorde-vo Jām-e Jam-im

*** 131 ***

من می نه ز بهر تنگدستی نخورم یا از غم رسوایی و مستی نخورم	Man mey na ze bahr-e tangdasti naxoram Yā az qam-e rosvāyi-yo masti naxoram
من می ز برای خوشدلی میخوردم اکنون که تو بر دلم نشستی نخورم	Man mey ze barā-ye xošdeli mixordam Aknun ke to bar del-am nešasti, naxoram

*** 132 ***

من بی می ناب زیستن نتوانم بی باده کشید بارتن نتوانم	Man bi mey-e nāb zistan natvānam Bi bāde kešid bār-e tan natvānam
من بنده آن دم که ساقی گوید یک جام دگر بگیر و من نتوانم	Man bande-ye ān dam-am ke sāqi guyad Yek jām-e degar begir-o man natvānam

*** 133 ***

هر یک چندی یکی برآید که منم با نعمت و با سیم و زر آید که منم	Har yekcand-i yek-i bar āyad ke man-am Bā ne'mat-o bā sim-o zar āyad ke man-am
چون کارک او نظام گیرد روزی ناگه اجل از کمین برآید که منم	Con kārak-e u nezām girad ruz-i Nāgah ajal az kamin bar āyad ke man-am

*** 134 ***

ای مفتی شهر ز تو پر کارتریم
با این همه مستی ز تو هُشیار تریم

Ey mofti-ye šahr, ze to porkārtar-im
Bā inhome masti ze to hošyārtar-im

تو خون کسان خوری و ما خون رزان
انصاف بده کدام خونخوار تریم

To xun-e kasān xori-yo mā xun-e razān
Ensāf bedeh, kodām xunxārtar-im?

*** 135 ***

یک چند بکودکی باستاد شدیم
یک چند به استادی خود شاد شدیم

Yekcand be kudaki be ostād šodim
Yekcand be ostādi-ye xod šād šodim

پایان سخن شنو که ما را چه رسید
از خاک در آمدیم و بر باد شدیم

Pāyān-e soxan šenow ke mā rā ce resid
Az xāk dar āmadim-o bar bād šodim

*** 136 ***

یک روز ز بند عالم آزاد نیم
یک دمزدن از وجود خود شاد نیم

Yek ruz ze band-e ālam āzād ni-yam
Yek dam zadan az vojod-e xod šād ni-yam

شاگردی روزگار کردم بسیار
در کار جهان هنوز استاد نیم

Šāgerdi-ye ruzgār kardam besyār
Dar kār-e jahān hanuz ostād ni-yam

*** 137 ***

از دی که گذشت هیچ ازو یاد مکن
فردا که نیامده ست فریاد مکن

Az di ke gozašt, hic az u yād makon
Fardā ke nayāmada-st, faryād makon

برنامه و گذشته بنیاد مکن
حالی خوش باش و عمر بر باد مکن

Bar nāmada-vo gozašte bonyād makon
Hāl-i xoš bāš-o omr bar bād makon

*** 138 ***

ای دیده اگر کور نی گور ببین
وین عالم پر فتنه و پر شور ببین

Ey dide agar kur ne-i, gur bebin
V-in ālam-e porfetne-vo poršur bebin

شاهان و سران و سروران زیر گلند
روهای چو مه در دهن مور ببین

Šāhān-o sarān-o sarvarān zir-e gel-and
Ruhā-ye co mah dar dahan-e mur bebin

*** 139 ***

برخیز و مخور غم جهان گذران
 بنشین و دمی به شادمانی گذران

Bar xiz-o maxor qam-e jahān-e gozarān
 Benšin-o dam-i be šādmāni gozarān

در طبع جهان اگر وفایی بودی
 نوبت بتو خود نیامدی از دگران

Dar tab'-e jahān agar vafā-yi budi
 Nowbat be to xod nayāmadi az degarān

*** 140 ***

چون حاصل آدمی در این شورستان
 جز خوردن غصه نیست تا کندن جان

Con hāsel-e ādami dar in šurestān
 Joz خوردن-e qosse nist tā kandan-e jān

خرم دل آنکه زین جهان زود برفت
 و آسوده کسی که خود نیامد به جهان

Xorram del-e ānke z-in jahān zud beraft
 V-āsude kas-i ke xod nayāmad be jahān

*** 141 ***

رفتم که در این منزل بیداد بدن
 در دست نخواهد به جز از باد بدن

Raftam ke dar in manzel-e bidād bodan
 Dar dast naxāhad bejz az bād bodan

آن را باید به مرگ من شاد بدن
 کز دست اجل تواند آزاد بدن

Ān rā bāyad be marg-e man šād bodan
 K-az dast-e ajal tavānad āzād bodan

*** 142 ***

رندی دیدم نشسته بر خنگ زمین
 نه کفر و نه اسلام و نه دنیا و نه دین

Rend-i didam, nešaste bar xong-e zamin
 Na kofr-o na Eslām na donyā-vo na din

نه حق نه حقیقت نه شریعت نه یقین
 اندر دو جهان کرا بود زهره این

Na haq na haqiqat na šariat na yaqin
 Andar do jahān ke rā bovad zahre-ye in?

*** 143 ***

قانع به یک استخوان چو کرکس بودن
 به ز آن که طفیل خوان ناکس بودن

Qāne' be yek ostexān co karkas budan
 Beh z-ān ke tofeyl-e xān-e nākas budan

با نان جوین خویش حقا که به است
 کالوده و پالوده هر خس بودن

Bā nān-e jovin-e xiš haqq-ā ke beh-ast
 K-ālude-vo pālude-ye har xas budan

*** 144 ***

قومی متفکرند اندر ره دین

Qowm-i motefakker-and andar rah-e din

قومی به گمان فتاده در راه یقین Qowm-i be gomān fetāde dar rāh-e yaqin

میتروسم از آن که بانگ آید روزی
کای بیخبران راه نه آنست و نه این Mitarsam az ān ke bāng āyad ruz-i
K-ey bixabarān, rāh na ān-ast-o na in

*** 145 ***

گاویست در آسمان و نامش پروین
یک گاو دگر نهفته در زیر زمین Gāv-i-st dar āsmān-o nām-aš Parvin
Yek gāv-e degar nahofte dar zir-e zamin

چشم خردت باز کن از روی یقین
زیر و زیر دو گاو مشتوی خر بین Cešm-e xarad-at bāz kon az ru-ye yaqin
Zir-o zebar-e do gāv mošt-i xar bin

*** 146 ***

گر بر فلکم دست بدی چون یزدان
برداشتی من این فلک را ز میان Gar bar falak-am dast bodi con Yazdān
Bar dāštami man in falak rā ze miyān

از نو فلکی دگر چنان ساختمی
کازاده بکام دل رسیدی آسان Az now falak-i degar conān sāxtami
K-āzāde be kām-e del residi āsān

*** 147 ***

مشنو سخن از زمانه ساز آمدگان
می خواه مروق به طراز آمدگان Mašnow soxan az zamānesāzāmadegān
Mey xāh moravvaq be tarāzāmadegān

رفتند یکان یکان فراز آمدگان
کس می ندهد نشان ز بازآمدگان Raftand yekān-yekān farāzāmadegān
Kas minadehad nešān ze bāzāmadegān

*** 148 ***

می خوردن و گرد نیکوان گردیدن
به زانکه بزرق زاهدی ورزیدن Mey xordan-o gerd-e nikuyān gardidan
Beh z-ānke be zarq zāhedi varzidan

گر عاشق و مست دوزخی خواهد بود
پس روی بهشت کس نخواهد دیدن Gar āšeq-o mast duzax-i xāhad bud
Pas ru-ye behešt kas naxāhad didan

*** 149 ***

نتوان دل شاد را به غم فرسودن
وقت خوش خود بسنگ محنت سودن Natvān del-e šād rā be qam farsudan
Vaqt-e xoš-e xod be sang-e mehnat sudan

کس غیب چه داند که چه خواهد بودن
می باید و معشوق و به کام آسودن

Kas qeyb ce dānad ke ce xāhad budan?
Mey bāyad-o ma'šūq-o be kām āsudan

*** 150 ***

آن قصر که با چرخ همیزد پهلو
بر درگه آن شهان نهادندی رو

Ān qasr ke bā carx hamizad pahlū
Bar dargah-e ān šahān nehādandi ru

دیدیم که بر کنگره اش فاخته‌ای
بنشسته همی گفت که کوکوکوکو

Didim ke bar kongere-aš fāxte-i
Benšaste, hamigoft ke kuku-kuku

*** 151 ***

از آمدن و رفتن ما سودی کو
وز تار امید عمر ما پودی کو

Az āmadan-o raftan-e mā sud-i ku?
V-az tār-e omid-e omr-e mā pud-i ku?

چندین سروپای نازنینان جهان
می‌سوزد و خاک می‌شود دودی کو

Candin saropā-ye nāzaninān-e jahān
Misuzad-o xāk mišavad, dud-i ku?

*** 152 ***

از تن چو برفت جان پاک من و تو
خشتی دو نهند بر مغاک من و تو

Az tan co beraft jān-e pāk-e man-o to
Xešt-i do nehand bar maqāk-e man-o to

و آنگاه برای خشت گور دگران
در کالبدی کشند خاک من و تو

V-āngāh barā-ye xešt-e gur-e degarān
Dar kālbod-i kešand xāk-e man-o to

*** 153 ***

می‌خور که فلک بهر هلاک من و تو
قصدی دارد بجان پاک من و تو

Mey xor ke falak bahr-e halāk-e man-o to
Qasd-i dārad be jān-e pāk-e man-o to

در سبزه نشین و می روشن می‌خور
کاین سبزه بسی دمد ز خاک من و تو

Dar sabze nešin-o mey-e rowšan mixor
K-in sabze bas-i damad ze xāk-e man-o to

*** 154 ***

از هر چه بجز می است کوتاهی به
می هم ز کف بتان خرگاهی به

Az harce bejoz mey-ast, kutāhi beh
Mey ham ze kaf-e botān-e xargāhi beh

مستی و قلندری و گمراهی به
 یک جرعه می ز ماه تا ماهی به

Masti-yo qalandari-yo gomrāhi beh
 Yek jor'e-ye mey ze māh tā māh-i beh

*** 155 ***

بنگر ز صبا دامن گل چاک شده
 بلبل ز جمال گل طربناک شده

Bengar ze sabā, dāman-e gol cāk šode
 Bolbol ze jamāl-e gol tarabnāk šode

در سایه گل نشین که بسیار این گل
 در خاک فرو ریزد و ما خاک شده

Dar sāye-ye gol nešin ke besyār in gol
 Dar xāk foru rizard-o mā xāk šode

*** 156 ***

تا کی غم آن خورم که دارم یا نه
 وین عمر به خوشدلی گذارم یا نه

Tā key qam-e ān xoram ke dāram yā na?
 V-in omr be xošdeli gozāram yā na

پرکن قدح باده که معلوم نیست
 کاین دم که فرو برم برآرم یا نه

Por kon qadah-e bāde ke ma'lum-am nist
 K-in dam ke foru baram, bar āram yā na

*** 157 ***

یک جرعه می کهن ز ملکی نو به
 وز هرچه نه می طریق بیرون شو به

Yek jor'e mey-e kohan ze molk-i now beh
 V-az harce na mey tariq-e birunšow beh

در دست به از تخت فریدون صد بار
 خشت سر خم ز ملک کیخسرو به

Dar dast beh az taxt-e Fereydun sad bār
 Xešt-e sar-e xom ze molk-e Keyxosrow beh

*** 158 ***

آن مایه ز دنیا که خوری یا پوشی
 معذوری اگر در طلبش میکوشی

Ān māye ze donyā ke xori yā puši
 Ma'zur-i agar dar talab-aš mikuši

باقی همه رایگان نیرزد هشدار
 تا عمر گرانبها بدان نفروشی

Bāqi hame rāygān nayarзад, hošdār
 Tā omr-e gerānbahā bed-ān nafruši

*** 159 ***

از آمدن بهار و از رفتن دی
 اوراق وجود ما همی گردد طی

Az āmadan-e bahār-o az raftan-e dey
 Owrāq-e vojūd-e mā hamigardad tey

می خور مخور اندوه که فرمود حکیم

Mey xor, maxor anduh ke farmud hakim

غمهای جهان چو زهر و تریاقش می Qamhā-ye jahān co zahr-o taryāq-aš mey

*** 160 ***

از کوزه‌گری کوزه خریدم باری	Az kuzegar-i kuze xarid-am bār-i
آن کوزه سخن گفت ز هر اسراری	Ān kuze soxan goft ze har asrār-i
شاهی بودم که جام زرینم بود	Šāh-i budam ke jām-e zarrin-am bud
اکنون شده‌ام کوزه هر خماری	Aknun šode-am kuze-ye har xammār-i

*** 161 ***

ای آنکه نتیجه‌ی چهار و هفتی	Ey ānke natije-ye cāhār-o haft-i
وز هفت و چهار دایم اندر تفتی	V-az haft-o cāhār dāyem andar taft-i
می خور که هزار بار بیشتر گفتم	Mey xor ke hezār bār biš-at goftam
باز آمدنت نیست چو رفتی رفتی	Bāz āmadan-at nist, co rafti, rafti

*** 162 ***

ایدل تو به اسرار معما نرسی	Ey del, to be asrār-e moammā naresi
در نکته زیرکان دانا نرسی	Dar nokte-ye zirkān dānā naresi
اینجا به می لعل بهشتی می ساز	Injā be mey-e la'l behešt-i misāz
کانجا که بهشت است رسی یا نرسی	K-ānjā ke behešt-ast, resi yā naresi

*** 163 ***

ای دوست حقیقت شنواز من سخنی	Ey dust, haqiqat šenow āz man soxan-i
با باده لعل باش و با سیم تنی	Bā bāde-ye la'l bāš-o bā simtan-i
کانکس که جهان کرد فراغت دارد	K-ānkas ke jahān kard, farāqat dārad
از سبلت چون تویی و ریش چو منی	Az seblat-e con to-yi-o riš-e co man-i

*** 164 ***

ای کاش که جای آرمیدن بودی	Ey kāš ke jāy-e āramidan budi
یا این ره دور را رسیدن بودی	Yā in rah-e dur rā residan budi
کاش از پی صد هزار سال از دل خاک	Kāš az pey-e sad hezār sāl az del-e xāk
چون سبزه امید بر دمیدن بودی	Con sabze omid bar damidan budi

*** 165 ***

بر سنگ زدم دوش سبوی کاشی سرمرست بدم که کردم این عیاشی	Bar sang zadam duš sabu-ye kāši Sarmast bodam ke kardam in ayyāši
با من بزبان حال می گفت سبو من چو تو بدم تو نیز چون من باشی	Bā man be zabān-e hāl migoft sabu Man co to bodam, to niz con man bāši

*** 166 ***

بر شاخ امید اگر بری یافتمی هم رشته خویش را سری یافتمی	Bar šāx-e omid agar bar-i yāftami Ham rešte-ye xiš rā sar-i yāftami
تا چند ز تنگنای زندان وجود ای کاش سوی عدم دری یافتمی	Tā cand ze tangnā-ye zendān-e vojud Ey kāš, su-ye adam dar-i yāftami

*** 167 ***

بر گیر پیاله و سبو ای دلجوی فارغ بنشین بکشتزار و لب جوی	Bar gir piyāle-vo sabu, ey deljuy Fāreq benešin be keštzār-o lab-e juy
بس شخص عزیز را که چرخ بدخوی صد بار پیاله کرد و صد بار سبوی	Bas šaxs-e aziz rā ke carx-e badxuy Sad bār piyāle kard-o sad bār sabuy

*** 168 ***

پیری دیدم به خانه‌ی خماری گفتم نکنی ز رفتگان اخباری	Pir-i didam be xāne-ye xammār-i Goftam, nakoni ze raftegān axbār-i
گفتا می خور که همچو ما بسیاری رفتند و خبر باز نیامد باری	Goft-ā, mey xor ke hamco mā besyār-i Raftand-o xabar bāz nayāmad, bār-i

*** 169 ***

تا چند حدیث پنج و چار ای ساقی مشکل چه یکی چه صد هزار ای ساقی	Tā cand hadis-e panj-o cār? Ey sāqi Moškel ce yek-i ce sad hezār, ey sāqi
خاکیم همه چنگ بساز ای ساقی بادیم همه باده بیار ای ساقی	Xāk-im hame, cang besāz, ey sāqi Bād-im hame, bāde biyār, ey sāqi

*** 170 ***

چندان که نگاه می‌کنم هر سویی در باغ روانست ز کوثر جویی	Candān ke negāh mikonam har su-yi Dar bāq ravān-ast ze Kowsar ju-yi
صحرا چو بهشت است ز کوثر گم‌گوی بنشین به بهشت با بهشتی روی	Sahrā co behešt-ast, ze Kowsar gom guy Benšin be behešt bā beheštiru-yi

*** 171 ***

خوش باش که پخته‌اند سودای تو دی فارغ شده‌اند از تمنای تو دی	Xoš bāš ke poxte-and soddā-ye to di Fāreq šode-and az tamannā-ye to di
قصه چه کنم که به تقاضای تو دی دادند قرار کار فردای تو دی	Qesse ce konam ke be taqāzā-ye to di Dādand qarār kār-e fardā-ye to di

*** 172 ***

در کارگه کوزه‌گری کردم رای در پایه چرخ دیدم استاد بی‌پای	Dar kārgah-e kuzegar-i kardam rāy Dar pāye-ye carx didam ostād bepāy
می‌کرد دلیر کوزه را دسته و سر از کله پادشاه و از دست گدای	Mikard dalir kuze rā daste-vo sar Az kalle-ye pādšāh-o az dast-e gedāy

*** 173 ***

در گوش دلم گفت فلک پنهانی حکمی که قضا بود ز من میدانی	Dar guš-e del-am goft falak penhāni Hokm-i ke qazā bovad ze man midāni
در گردش خویش اگر مرا دست بدی خود را برهاند می ز سرگردانی	Dar gardeš-e xiš agar ma-rā dast bodi Xod rā berahāndami ze sargardāni

*** 174 ***

زان کوزه‌ی می که نیست در وی ضرری پر کن قدحی بخور بمن ده دگری	Z-ān kuze-ye mey ke nist dar vey zarar-i Por kon qadah-i, bexor, be man deh degari
زان پیشتر ای صنم که در رهگذری خاک من و تو کوزه‌کند کوزه‌گری	Z-ān pištar ey sanam ke dar rahgozar-i Xāk-e man-o to kuze konad kuzegar-i

*** 175 ***

گر آمدنم بخود بدی نامدمی Gar āmadan-am be xod bodi, nāmadami
 ورنیز شدن بمن بدی کی شدمی V-ar niz šodan be man bodi, key šodami

به زان نبدی که اندر این دیر خراب Beh z-ān nabodi ke andar in deyr-e xarāb
 نه آمدمی نه شدمی نه بدمی Na āmadami, na šodami, na bodami

*** 176 ***

گر دست دهد ز مغز گندم نانی Gar dast dehad ze maqz-e gandom nān-i
 وز می دو منی ز گوسفندی رانی V-az mey do man-i, ze gusfand-i rān-i

با لاله رخی و گوشه بستانی Bā lālerox-i-yo guše-ye bostān-i
 عیشی بود آن نه حد هر سلطانی Eyš-i bovad ān na hadd-e har soltān-i

*** 177 ***

گر کار فلک به عدل سنجیده بدی Gar kār-e falak be adl sanjide bodi
 احوال فلک جمله پسندیده بدی Ahvāl-e falak jomle pasandide bodi

ور عدل بدی بکارها در گردون V-ar adl bodi be kārḥā dar gardun
 کی خاطر اهل فضل رنجیده بدی Key xāter-e ahl-e fazl ranjide bodi?

*** 178 ***

هان کوزه‌گرا بیای اگر هشیاری Hān kuzegar-ā, bepāy agar hošyār-i
 تا چند کنی بر گل مردم خواری Tā cand koni bar gel-e mardom xāri?

انگشت فریدون و کف کیخسرو Angošt-e Fereydun-o kaf-e Keyxosrow
 بر چرخ نهاده ای چه می‌پنداری Bar carx nehāde-i, ce mipendāri?

*** 179 ***

هنگام صیوح ای صنم فرخ پی Hengām-e sabuh, ey sanam-e farroxpey
 برساز ترانه‌ای و پیش‌آور می Bar sāz tarāne-i-yo piš āvar mey

کافکند بخاک صد هزاران جم و کی K-afkand be xāk sad hezārān Jam-o Key
 این آمدن تیرمه و رفتن دی In āmadan-e tirmah-o raftan-e dey

